

yıp Hindistan topraklarına kadar olan kısmı Roma İmparatorluğu'na ait. Bin yıllık imparatorluk deneyimiyle her defasında büyüyen anonim bir yol haritası oluşturuluyor. İdari ve askeri amaçlarla. Karayoluyla günde 8 saatlik at sürüşlerine göre ölçeklendirilmiş, denizlerin görmezlikten gelinerek, kuzeyden ve güneyden bastırılmış bir yol haritası MS 380 yılında son şeklini almış, 12 parşömen levha üzerine çizilmiş uzunluğu 672 cm olan bir codex. Dönemi için müthiş kullanışlı ve ileri düzeyde hazırlanmış bir harita. Ne yazık ki kopyaları günümüze ulaşamamış. Tek bir kopyası, koleksiyoner Peutinger'de bulunduğu için *Peutinger Haritası* olarak da anılıyor. Müthiş zengin bir harita. At sırtındaki yolculuklarda taşınması için planlandığından eni 34 cm.

Tarihte İstanbul Haritaları. Almanların, Fransızların, İngilizlerin ve Rusların gözünden İstanbul

Günümüz metro haritaları gibi şematik. Ama müthiş kullanışlı. Bugün bile kullanabilirsiniz. Bodrum'dan Antalya'ya kadar bölümünü 2000 yıl önceki, bugün de kullanılan isimleriyle görüp gezebilirsiniz. Konaklama, şifa yerleri ve ticaret merkezlerinin yanı sıra önemli kentler işaretlenmiş.

Tarihte İstanbul Haritaları'nun önemi nereden geliyor?

Aslıdan bu sorunuzun cevabı, yine haritayla ilgili yayınladığım başka bir kitapta ortaya konuyor. İstanbul 13. yüzyılda dünyanın en büyük scriptoryum'u. Yani harita ve elyazmaların kopyalandığı bir merkez. Avrupa müzelerinde bulunan haritaların çoğu İstanbul'daki scriptoryumlarda kopyalanarak götürülmüş. Nereden mi biliyoruz? Yayınladığım, *Klaidios Ptolemaios* kitabından. *Dünyanın ilk atlası* olarak kabul ediliyor ve en önemli nüshası Topkapı Sarayında bulunuyor. Çok heyecan verici bir atlas. Haritayı ilk keşfeden II. Mehmet, İstanbul'u fethetme ganimetleri arasında görüp Arapça'ya tercüme ettiriyor. Dünya'yı yuvarlak olarak hayal eden ilk harita bu kitapta. Akdeniz ve Anadolu'ya ilişkin çok sayıda ve harika haritalar barındırıyor. İber

Orta'yı'nın Topkapı Sarayı Müzesi Müdürü olduğu tarihlerde başlayan bir hikaye.

İsviçre Bern Üniversitesi Ptolemaios Enstitüsünden uzman bir ekip kitabın onarımı ve incelemesi üzerine bir rapor hazırlıyor. Haritaları renklendiren boyaların pigmentleri üzerinde kimyasal analizler sonucunda Vatikan'daki ünlü *Ptolemaios Atlası*'nın da İstanbul'da üretilmiş olduğunu kanıtlıyorlar.

Bu müthiş harita ve coğrafya kitabının sayfa çetkilerini gerçekleştirip Celal Şengör'ün Fatih Sultan Mehmet üzerine enfes bir makalesini de içeren araştırma raporuyla birlikte yayınlamak da benim için heyecan vericiydi. Topkapı Sarayı müzeye dönüşürken önemi Mustafa Kemal Atatürk tarafından da görülerek onarılmaya çalışan Yunanca yazımlı kitap uzun yıllar yayıncısını aramıştı.

Şimdi bu kitap Dünya Üniversiteleri, Müzeleri ve Kütüphanelerinde, Türkiye'de üretilen en önemli coğrafya ve harita kitabı olarak yer alıyor.

Boyut Yayınları'nın coğrafya ve özellikle harita içeren kitapları adeta kültür mirası gibi. Galiba her kitap bir değerini tetiklemiş.

Çok haklısınız. Benim harita merakımın koleksiyona dönüşme sürecinde bilgilerimi ve keşfettiğim haritaları birileriyle paylaşma isteğim bu kitapları yayınlamama yol açtı.

Osmanlı'da haritacılığın olmadığını söylemiş olmalıyım. Bazı Osmanlıca yer isimlerinin yer aldığı haritalar örnek gösterilerek Osmanlı güzellemesi yapmaya çalışılsa da özgün, kayda değer bir haritaya rastlamadım. Bunu söylerken yaşadığımız coğrafyalara ilişkin 6.000'den fazla haritanın dijital kopyası üzerine çalıştığımı söylemeliyim.

Piri Reis'ten sonra en değerli bulduğum coğrafyacı Katip Çelebi'dir. *Kitab-ı Cihannüma* el yazması en değerli kültürel miraslarından biridir. Topkapı Sarayı Müzesi, Revan Köşkü 1624 elyazmasının tıpkıbasımını da Fuat Sezgin'in son derece önemli, özgün ve saygın makalesiyle birlikte yayınladık. Katip Çelebi elyazmasının çoğunlukla derkenar notlarında, başka haritalara bakarak çizdiği haritalara yer vermektedir. Piri Reis'ten sonra coğrafya ve haritaya yer veren en önemli eser olup, Katip Çelebi'nin Osmanlı tarihinde kartograf olarak da anulmasını sağlamaktadır.

Kitab-ı Cihannüma Mütferrika baskısı ise çok sayıda harita içermekteyse de, haritaların bir kısmı, Katip Çelebi çizimlerinin yeniden yorumlanması şeklindedir. *Mütferrika*, 1731'de bastığı Cihannüma'ya ayrıca elyazmasında yer almayan çok sayıda harita ve astronomi çizimi ekleyerek dünya coğrafyasından bahseden bir harita kitabına dönüştürmüştür ki, Koleksiyon Kitaplarımızın ilki olarak 2005 yılında çalışmalarına başlayıp 2008 yılında yayınladık. Ve içerisinde yazdığım önsözde "Postmodern Cihannüma" tanımını kullandım. Boyut'tan sonra İBB de tıpkıbasım yayınladı ama kimse bir şey anlayamadı. Açıklaması yoktu. Bizim hazırladığımız Cihannüma'yı hala çok severim. Her haritanın anlatımı, öyküsü ve yer isimlerinin günümüz Türkçesiyle yazımı yer almak tadır.